

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" septembra numurā . . . 2
- Kultūraugu mēslošanas plāna kopsavilkums jāiesniedz elektroniski 2
- Kļūdu labošana gada pārskatā 4
- Ēku siltināšanas pamatprincipi 5
- Augu papildmēslojums ziemas kviešos 6

- Pamatnosacījumi labai dārzeņu uzglabāšanai 8
- Veismīgi darbojas "Mūsu Bio tirgus" Siguldā 10
- Meža īpašnieku pienākums – veikt meža inventarizāciju 12
- EFSA brīdina par putnu gripu 13
- Lietuva stiprina krājaizdevu sabiedrības 13
- EK paaugstina klimata mērķus 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2020. gada novembrī 14
- Strādā sirsnīgi un zinoši jauni saimnieki 15

NOVADA GARŠA

"Novada Garšas" noslēguma pasākumā pirmoreiz Latvijā notika publiskā sektora pavāru komandu sacensības un apbalvoti to uzvarētāji

KRĀŠŅI AIZVADĪTS "NOVADA GARŠAS" NOSLĒGUMA PASĀKUMS

Latvijas 2020. Gada pavāra titulu ieguva Heinrihs Erhards

Ariedvesmu, intriģejošiem pašmāju ražotāju stāstiem un uzvarētājiem līdz šim Latvijā nebijušos konkursos aizvadīts "Novada Garšas" noslēguma pasākums Hanzas peronā, ko rīkoja LLKC sadarbībā ar "Pavāru klubu" un Zemkopības ministriju.

Noslēguma pasākumu ieskanādina jau otrā "Novada Garšas" konference – "Vietējie produkti nākotnes tirgū", kuras ietvaros pieredzējuši uzņēmēji, e-komercijas eksperti, tiešās tirdzniecības aizsācēji un atzīti šefpavāri dalījās pieredzē, sadarbojoties ar zemniekiem. Galvenā atziņa un vienlaikus ieteikums – pirms laist produktu tirgū, skaidri zināt, kam tas domāts – tirdziņam, restorānam vai lielveikalam. Pasākumā apbalvota arī virkne šovasar

notikušu akciju uzvarētāju. Pirmoreizi Latvijā risinājās divi konkursi, ko "Novada Garša" rīkoja sadarbībā ar "Pavāru klubu".

Konkurss publiskā sektora ēdinātājiem "Mana novada garša"

Tajā piedalījās pa vienai komandai no Latgales, Kurzemes, Zemgales un Vidzemes mācību iestādēm. Kurzemi pārstāvēja Kuldīgas centra vidusskolas pavāres Anita Klauberga/Līga Pavlovskā, Vidzemi – Rūjienas b/d "Vārpiņa" komanda Sarmīte Pasīte/Maija Zumente, Zemgali – Penkules pamatskolas komanda Dace Reizniece/Laima Reizniece, Latgali – Rekovas vidusskolas pavāres Maija Priedeslaipa un Anita Bukša.

► 3. lpp.

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" SEPTEMBRA NUMURĀ

Kur Latvijā ražo labāko vājpiena biezpienu un kam aizvadītā gada laikā izdevušies gardākie biezpiena deserti, skābpiena dzērieni, saldējumi un sieri, par to lasiet žurnāla septembra numurā. Tajā sniedzam ieskatu Latvijas Piensaimnieku centrālās savienības rīkotajā Latvijā ražoto piena produktu konkursa norisē. Tā rezultāti lielus pārsteigumus nesagādāja – labāko biezpienu joprojām ražo Straupē, biezpiena desertus un sieru – Smiltēnē, skābpiena dzērienu – "Rīgas piena kombinātā", bet saldējumu – Rūjienā.

Tā kā piena produktu ražošanā pāri paliek daudz sūkalu, piedāvājam iepazīties ar veterinārārstes un SIA "Piensaimnieku laboratorija" pārstāves Ditas Krastiņas rakstu par to, vai sūkalas var izmantot atgremotājdzīvnieku ēdināšanā.

Saimnieka pieredzes aprakstā šoreiz, kā saimnieko Pauls un Anita Sermie Riebiņu novada Galēnu pagasta SIA "Gribolva", kur ir 160 Holšteinas melnraibo govju ganāmpulks un apsaimniekošanā – 260 ha zemes. Pateicoties sadarbībai ar LLKC Lopkopības nodaļas vadītāju, konsultanti un žurnāla nozaru redaktori Silviju Dreijeri, SIA "Gribolva" piesietās turēšanas sistēmā izslaukumus pēdējo 4 gadu laikā izdevies palielināt vairāk kā par 1 tonnu uz govi – līdz 11 000 kg gadā.

Kādas ir sekmes demonstrējumam par govju precīzo ēdināšanu piesietajā sistēmā ar mērķi samazināt izdalītā metāna daudzumu, lasiet Ziedītes Bimšteines rakstā. Savukārt par optimālo atnešanās vecumu telēm raksta S. Dreijere.

Par to, kā sokas demonstrējumā par dažādu ēdināšanas sistēmu ietekmi uz gaļas šķirņu vaislas telēm līdz lecināšanai bioloģiskajā saimniekošanas sistēmā, raksta LLKC Lopkopības kompetenču centra vadītāja Anita Siliņa. Turpat arī raksts par to, kāds ir "Sky" veikalu tīkla īpašnieka SIA "Skai Baltija" piedāvājums gaļas lopu audzētājiem, kā arī neliels ieskats vairākās Vidzemes saimniecībās, kur audzē dzīvniekus nobarošanai.

Aitkopjiem būs lietderīgs Latvijas Aitu audzētāju asociācijas aitu vērtēšanas ekspertes Dinās Avotiņas raksts par aitu izvēli, sagatavošanu un lecināšanu. Turpat arī LLKC lopkopības konsultantes Lailas Plītas raksts par grūsnības toksēmiju aitām.

Izsmelšu un lietderīgu rakstu par kalciju dējējputniem piedāvā veterinārārste Anna Malinene un Latvijas Olu un putnu gaļas ražotāju asociācijas pārstāve Anna Ērliha. Savukārt par to, kā broilerus gaļai ražo Jānis Plūme Pārgaujas novada "Jaunzemes", lasiet žurnālistes Ilzes Galkiņas aprakstā.

Savu redzējumu par zirkopības nozares attīstību un problēmām žurnālā pauž SIA "Kēniņkalni" saimnieces – māsas Ilze Rutka un Jolanta Jēkabsons. Šī ir viena no tām nelieļajām zirkopības saimniecībām, kur izdodas izaudzēt lieliskus jaunzirkus tirgum.

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, receptes un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvian Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvian Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvian Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.lv/lv/latvian_preses_izdevumi/zurnali/2044/2020_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos. **LL**

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

KULTŪRAUGU MĒSLOŠANAS PLĀNA KOPSAVILKUMS JĀIESNIEDZ ELEKTRONISKI

Līdz 30. novembrim lauksaimniekiem, kuri īpaši jutīgajā teritorijā apsaimnieko lauksaimniecībā izmantojamo zemi un lieto mēslošanas līdzekļus 20 hektāros un lielākā platībā, kā arī audzē kartupeļus, dārzeņus, augļu kokus vai ogulājus trīs hektāru un lielākā platībā, elektroniski jāiesniedz Valsts augu aizsardzības dienestā kultūraugu mēslošanas plāna kopsavilkums.

Tajā apkopo informāciju par mēsloto platību un 2020. gadā iegūto ražu. Kopsavilkumu elektroniski var iesniegt, aizpildot to Lauku atbalsta die-

nesta elektroniskajā pieteikšanās sistēmā (EPS) vai dokumentu apstiprinot ar elektronisko parakstu un nosūtot uz e-pastu: pasts@vaad.gov.lv.

Kopsavilkums ir viens no dokumentiem, kas jāiesniedz, lai izpildītu arī savstarpējās atbilstības prasības platību maksājumu saņemšanai.

LLKC aicina izmantot augkopības konsultantu pakalpojumus kultūraugu mēslošanas plānu sagatavošanā un kopsavilkuma iesniegšanā EPS. Lauksaimniekiem ir pieejams konsultantu atbalsts projektu ietvaros (tālrunis 63050220).

Īpaši jutīgās teritorijas: Dobeles, Auces, Tērvetes, Jelgavas, Ozolnieku, Bauskas, Vecumnieku, Iecavas, Rundāles, Babītes, Mārupes, Olaines, Ķekavas, Baldones, Salaspils, Stopiņu, Ropažu, Garkalnes, Carnikavas, Saulkrastu, Sējas, Ādažu, Inčukalna, Siguldas, Krimuldas un Mālpils novada administratīvās teritorijas robežas, izņemot Vecumnieku novada Valles pagastu un Kurmenes pagastu, Krimuldas novada Lēdurgas pagastu, kā arī Jelgavas, Rīgas un Jūrmalas pilsētas administratīvās teritorijas robežu. **LL**

LLKC Augkopības nodaļa

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

1. lpp.

Uzvaras laurus šajā konkursā guva Latgales komanda, otro vietu ieņēma Vidzeme, trešo – Zemgale, bet ceturto – Kurzeme.

Balvās diplomu, 1.–3.vietai “Novada Garšas” trofejas – “Sudraba katli”, kā arī balvas no atbalstītājiem. No “Novada Garšas” balvā: priekšauti; 1. vietai – 2 dienu profesionālās padziļinātas apmācības LLKC “Lielozoli” meistarklašu virtuvē, 2.–4. vietai – kopējās profesionālās apmācības visu triju komandu dalībniekiem dienas garumā LLKC “Lielozoli” meistarklašu virtuvē.

Produktu kvalitātes konkurss mazajiem ražotājiem un mājražotājiem

Kopumā šim konkursam pieteicās 31 ražotājs ar 76 produktiem, bet līdz vērtējumam nonāca 29 ražotāju 71 produkts.

Katras kategorijas uzvarētājiem tiek piešķirta medaļa, diploms un zelta etiķetes, ko turpmāk var izmantot kā marķējuma papildu elementu. Otrās un trešās vietas ieguvēji saņem diplomus, kā arī sudraba un bronzas etiķetes. Balvu ieguvējiem pieejams arī etiķešu digitālais attēls, ko var izmantot produktu mārketingā.

Zelta medaļu ieguvējiem tiks organizēts iedvesmojošs pieredzes gūšanas pasākums. Tajā aicinās piedalīties arī Latvijas Bīskopības biedrības organizētā konkursa “Novada iecienītais medus 2020” dalībniekus.

Mārtiņš Cimermanis, LLKC valdes priekšsēdētājs: “Mums ir milzīgs gandarījums par ārkārtīgi lielo ražotāju interesi piedalīties produktu konkursā. Mūsu saimnieki prot pārsteigt ar nebi-

Strādā pavāru konkursa žūrija

Daļa no mazo ražotāju produktiem, kas piedalījās kvalitātes konkursā. Uzvarētāju vidū – SIA “Tērvetes maize” klasiskā rupjmaize, z/s “Mētras” cidoniju džems, SIA “Lauskis” ābolu sidsrs, SIA “Cietais rieksts” marinētās gailenes un vēl daudzi citi

jušu garšu kombinācijām – piemēram, melleņu ogu sulas ekstrakts tiešām pārsteidza daudz pieredzējušo profesionālo ārvalstu un pašmāju pavāru žūriju. Nenoliedzams gandarījums ir par skolu pavāru uzdrīkstēšanos piedalīties šajā konkursā – to noteikti turpināsim arī nākamgad!”

Konkurss “Latvijas 2020. gada pavārs un Reaton Zelta pavārnīcas ieguvējs”, kā arī “Latvijas 2020. gada pavārzellis un Reaton Koka pavārnīcas ieguvējs”

“Novada Garšas” ietvaros pirmo reizi notika arī “Pavāru kluba” un Reaton jau 14. gadu rīkoto Gada pavāru un pavārzellu meklējumi. Aizrautīgā un saspringtā cīņā Latvijas 2020. gada pavāra titulu ieguva Heinrihs

Erhards no “Grand Hotel Kempinski Rīga”, savukārt par Gada pavārzelli tika atzīts Deniss Korotkovs.

Hanzas peronā noskaidrojās arī “Novada Garšas” feisbukā notikušās akcijas “Ceļam galdā vietējo!” uzvarētāji. Šajā akcijā novadu krodziņu pavāri un godu saimnieces videostāstā gatavoja savu ēdienu, par kuru balsoja “Novada Garšas” sekotāji. Kopumā šajā akcijā piedalījās 15 dalībnieki. Par uzvarētāju kļuva viesu nama “Mazsālijas” saimniece Gunita Storha no Kuldīgas novada, otro vietu ieņēma kafejnīcas “Mēnestiņš” pavārs Viktors Ivanovs Dobeles novadā, savukārt trešo – Jaunpils pils kroga šefpavārs Artūrs Aumals.

Visas dienas garumā Hanzas peronā darbojās arī Garšu pieturas, kurās apmeklētāji varēja iepazīt daudzveidīgus produktus – Latvijā audzētu Āfrikas samu no Krapes muižas, tējas dzērienu ar dabīgām sulām “D’Tea” no Nākotnes, smiltsērķšķu karsto dzērienu no “ZELT” Jelgavas novadā, Latvijas Siera kluba piedāvājumu, bioloģisko produkciju no “Absolūts ēd” Vidzemē, strausa gaļas tartaru no z/s “Nornieki” Kurzēmē. Ikviens varēja baudīt arī Latvijas Bīskopības un Latvijas Maiznieku biedrības interesantos stāstus un piedāvātos produktus.

Ilze Rūtenberga-Bērziņa,
LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

Pavāru gatavotie ēdieni bija gan garšīgi, gan arī interesanti noformēti

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

KĻŪDU LABOŠANA GADA PĀRSKATĀ

Ir teiciens, ka nekļūdās tikai tas, kas neko nedara. Grāmatvedības uzskaitē arī reizēm gadās kļūdas, kuras jālabo. Atgādināšu, ka tiem, kas gatavo uzņēmumu gada pārskatus, jāņem vērā, ka gada pārskata precizēšana nav iespējama (atšķirībā, piemēram, no nodokļu pārskatiem, kuru precizēšana ir ierasta prakse).

Iepriekšējo pārskata periodu kļūdu labošana notiek pārskata gadā un visi iepriekšējo periodu kļūdu labojumi tiek atspoguļoti kārtējā gada pārskatā. Visbiežāk kļūdas rodas, ja nav iegrāmatots kāds rēķins vai cits dokuments; var gadīties, ka grāmatojuma brīdī par kādu darījumu bija kļūdaina izpratne.

Valsts ieņēmumu dienests ir sagatavojis metodisko materiālu, kurā nodokļu maksātājiem skaidro, kā kļūdas labojumi būtu veicami. Bet primāri, protams, jāņem vērā normatīvo aktu prasības. Tas ir "Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likums", kā arī MK noteikumi Nr. 775 "Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likuma piemērošanas noteikumi".

Būtisku kļūdu, kas radusies un atklāta pārskata gadā vai gada pārskata sagatavošanas laikā, labo līdz gada pārskata parakstīšanas dienai, koriģējot attiecīgos finanšu pārskata posteņus.

Ja pārskata gadā vai gada pārskata sagatavošanas laikā atklāta iepriekšējos pārskata gados radusies būtiska kļūda, to labo šādi:

- ciktāl tas iespējams, nosaka kļūdas ietekmi uz attiecīgo iepriekšējo gadu finanšu pārskatu posteņu rādītājiem un tās kopējo ietekmi;
- koriģē kļūdas ietekmētos aktīva, pašu kapitāla, uzkrājumu vai kreditoru posteņu atlikumus bilancē pārskata gada sākumā;
- ciktāl tas iespējams, koriģē pārējos salīdzināmos rādītājus pārskata gada sākumā.

To, vai kļūda ir būtiska, jāvērtē pašiem, ņemot vērā gan summu, gan pašas kļūdas būtību.

Ja gada pārskatā veikta iepriekšējo periodu kļūdas labošana, tad gada pārskata pielikumā jāsniedz šāda informācija:

- kļūdas būtība (piemēram, matemātiska kļūda, grāmatvedības politikas kļūda, neuzmanības kļūda, kļūdaina faktu interpretācija, krāpšanas gadījums);

- ar kļūdas labojumu saistīto korekciju summas, kas attiecas uz iepriekšējiem pārskata gadiem, ciktāl tās iespējams noteikt (tai skaitā kļūdas labojuma ietekme uz peļņu pirms uzņēmumu ienākuma nodokļa, uzņēmumu ienākuma nodokli un peļņu);

- ja kļūdas ietekmes noteikšana uz kāda konkrēta iepriekšējā gada finanšu pārskata rādītājiem nav iespējama, – informācija par apstākļiem, kas izraisījuši šo situāciju, un datums, sākot ar kuru veikta kļūdas kopējās ietekmes aprēķināšana.

Attiecībā uz iepriekšējo periodu kļūdas labošanu skaidrojumam izmantošu VID metodiskā materiāla piemēru:

SIA "BIO" grāmatvedis 20X3. gadā pēc gada pārskata iesniegšanas konstatējis kļūdu 20X2. gada pamatlīdzekļu nolietojuma aprēķinā, kā rezultātā sabiedrības 20X2. gada pārskatā uzrādīta par 9250 EUR lielāka peļņa un pamatlīdzekļu atlikums. Atklājot kļūdu, tiek veikts grāmatojums:

D "Iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa vai nesegtie zaudējumi" 9250 EUR

K "Pamatlīdzekļu nolietojums (pasīva konts)" 9250 EUR

VID metodika gan iesaka nedaudz garāku grāmatojumu ceļu:

D "Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas (iepriekšējā perioda kļūda)" 9250 EUR

K Pamatlīdzekļi 9250 EUR un

tā kā pamatlīdzekļu nolietojums 9250 EUR nav SIA „BIO” 20X3. gada izdevumi, tas jāizslēdz no 20X3. gada peļņas vai zaudējumu aprēķina; to izdara ar grāmatojumu:

D "Iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa vai nesegtie zaudējumi" 9250 EUR

K "Pārskata gada peļņa vai zaudējumi" 9250 EUR

Katram uzņēmumam savā grāmatvedības politikā jāizvēlas kārtība, kādā iepriekšējo periodu kļūdas labo un labojumu iegrāmato, un pie izvēlētās kārtības arī jāpieturas.

Vienotais nodokļu konts

Ar 2021. gada 1. janvāri tiek ieviests vienotais nodokļu konts, kurā būs jāiemaksā VID administrētie nodokļu maksājumi. Līdz ar vienotā konta ieviešanu mainīti arī vairāku atskaišu un pārskatu iesniegšanas termiņi. Piemēram, vienots termiņš būs dar-

ba devēja ziņojuma iesniegšanai; līdz šim tā iesniegšanas termiņš dažādiem nodokļu maksātājiem atšķīrās.

VID savā mājaslapā skaidro, ka, lai nodrošinātu iespēju visus nodokļus samaksāt, noformējot tikai vienu bankas maksājuma uzdevumu, sākot ar 2021. gada 1. janvāri, mainīti regulāro nodokļu maksājumu termiņi uz 23. datumu. Vienotajā kontā iemaksātā naudas summa tiks sadalīta nodokļu maksātāja saistību segšanai pa nodokļu veidiem, ievērojot FIFO principu. Vienlaikus ar vienoto kontu VID administrēto valsts ieņēmumu uzskaitē tiks ieviests uzkrāšanas princips, tā nodokļu uzskaiti padarot vienādu gan valsts, gan nodokļu maksātāju grāmatvedībā.

Nodokļu maksātājs vienotajā kontā iemaksā šādus VID administrētos nodokļus, nodevas, citus valsts noteiktos maksājumus un ar tiem saistītos maksājumus (nokavējuma un soda naudas):

- 1) iedzīvotāju ienākuma nodokli;
- 2) uzņēmumu ienākuma nodokli;
- 3) pievienotās vērtības nodokli;
- 4) akcīzes nodokli;
- 5) Muitas likuma 1. panta 4. punktā minētos maksājumus;
- 6) dabas resursu nodokli;
- 7) izložu un azartspēļu nodokli;
- 8) valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas;
- 9) elektroenerģijas nodokli;
- 10) mikrouzņēmumu nodokli;
- 11) subsidētās elektroenerģijas nodokli;
- 12) uzņēmējdarbības riska valsts nodevu;
- 13) valsts nodevu par numerācijas lietošanas tiesībām;
- 14) patentmaksu;
- 15) maksājumus par valsts kapitāla izmantošanu;
- 16) maksājumus saskaņā ar ES dalībvalstu un citu valstu nodokļu administrāciju iesniegtajiem pieprasījumiem par nodokļu parādu piedziņu.

Muitas nodokļi vienotajā kontā būs jāiemaksā, sākot ar 2023. gadu. Līdz tam saglabājas līdzšinējā kārtība. **LL**

Linda PURINA,
LLKC grāmatvedības
eksperte, sertificēta
nodokļu konsultante
e-pasts: linda.purina@llkc.lv
tālrs. 63007561

BŪVNIECĪBA

ĒKU SILTINĀŠANAS PAMATPRINCIPI

Apkurināmu ēku ekspluatācijas izmaksas vislielākajā mērā ietekmē ēkas norobežojošo konstrukciju siltumtehniskās īpašības un apkures sistēmas efektivitāte.

Vienstāvu apkurināmai ēkai ar grīdu uz grunts un siltinātu pārsegumu siltuma zudumi sadalās sekojoši: caur ēkas ārsienām – aptuveni 40%, caur pārsegumu 20%, caur ventilāciju 15%, caur logu un durvju konstrukcijām 15% un caur grīdas konstrukcijām 10%. Sadalījums var mainīties atkarībā no norobežojošo konstrukciju tehniskā stāvokļa un apkurināmās telpas ekspluatācijas īpatnībām.

Siltināšanas darbi katrā situācijā jāvērtē individuāli.

Ko siltināt?

Jaunbūvē ir jāsilina gan sienas, gan grīda un pārsegums vēlamā efekta iegūšanai, kā to paredzējis projektētājs būvprojekta izstrādes gaitā. Esošu būvju siltumtehnisko prasību uzlabošanas nolūkos visērtāk un drošāk pieaicināt pieredzējušu un sertificētu energoauditoru, kas apsekos un sniegs situācijai atbilstošus risinājumus.

Vienkāršās situācijās atrast problēmu cēloņus var arī pašu spēkiem. Pirmkārt, jāpārbauda siltumizolācijas slāņa stāvoklis, vai nav sapelējis, nosēdies, satrudējis, bojāts vai saplacināts, kā arī jāpievērš uzmanība, vai materiālu salaiduma vietās nav izveidojušās spraugas. Situācijās, kad siltumizolācijas materiālā novērojamas pelējuma sēnītes, nav citu iespēju, kā materiālu demontēt un aizstāt ar jaunu. Šādas situācijas rodas, materiālu iestrādājot neatbilstošos ekspluatācijas apstākļos, neievērojot ražotāja norādījumus. Otrkārt, jāpievērš uzmanība siltināšanas tehniskajiem risinājumiem, vai tie atbilst vispārpieņemtajai siltināšanas praksei. Tas ir, mūra ēkas siltumizolācijas slānis atrodas konstrukcijas “aukstajā” pusē, respektīvi ārpusē. Karkasa konstrukcijās sienas aizpildījums un pretkondensāta membrānas novietojums ir ēkas iekšpusē, tā panākot siltumizolācijas slāņa aizsardzību pret ūdens tvaiku nonākšanu tajā no telpas iekšpuses. Visbeidzot – siltumizolācijas slānis savu funkciju vairs nepilda, ja tajā veidojas paaugstināts mitruma līmenis, tieši otrādi, tas sāk kalpot par siltuma “vadītāju”, kas pasliktina ēkas energoefektī-

vitāti. Treškārt, siltuma zudumi veidojas caur neblīviem logiem un durvīm, un neefektīvām ventilācijas sistēmām.

Ar ko siltināt?

Latvijas tirgū pieejams plašs materiālu un tehnisko risinājumu klāsts. Visbiežāk sastopamie siltumizolācijas materiāli: putu polistirols (EPS), minerālvates (stiklašķiedras, akmensvate), ekovate, putu polistirola-grafīta granulas, putustīkls, kokšķiedras un kaņepju vates, kokšķiedru plāksnes, fibrolīta plātnes.

Siltināšanas materiāla un tā biezuma izvēlē vislielākā uzmanība jāpievērš konstrukcijas turpmākajam ekspluatācijas stāvoklim un tam, kā mainīsies konstrukcijas siltumtehniskais un mitrumtehniskais stāvoklis.

Nevajag aizmirst par sekojošiem izvēles kritērijiem:

- Būtiskas ir materiāla, tā iestrādes, papildkomplektācijas izmaksas.
- Jo zemāks ir siltumvadītspējas koeficients, jo labāka materiāla siltumpretestība un mazāk siltuma izplūst caur materiālu.
- Mehāniskā izturība – spēja pretoties un saglabāt noturību apkārtējās vides ietekmē – ir būtiska īpašība, kas jāvērtē, ja siltumizolācija tiek lietota pamatu, peldošo grīdu, lēzeno jumtu siltināšanai.
- Materiālus ar zemu mitrumizturību/ūdensuzsūci neizmanto pagraba, pamatu un telpu ar paaugstinātu mitruma režīmu siltināšanai.
- Vietās, kur netiek pievērsta uzmanība slodzei, kas rodas no siltumizolācijas slāņa, var tikt lietots blīvāks materiāls, kurš arī ir mehāniski izturīgāks.
- Skaņas izolācijas spējas jāvērtē, aizpildot starpstāvu pārsegumus, starpsienas, kā arī ārējās konstrukcijas, lai samazinātu trokšņu līmeni iekštelpās un starp tām.

• Materiāla gaisa un ūdens tvaika caurlaidība atbilstoši jāvērtē, ja telpās ir svarīgs veselīgs mikroklimats.

• Kalpošanas laiks ir būtisks faktors, ja būves ekspluatācija paredzēta ilgtermiņā.

Kā siltināt?

Garantiju par darbu kvalitāti un vēlamā gala efektu iegūsi tikai tad, ja darbus uzticēsiet pieredzējušiem meistariem ar atbilstošu kvalifikāciju. Tomēr, veicot siltināšanu pašrocīgi, vēlams ievērot sekojošus priekšnoteikumus:

- Pēc atbilstošā siltumizolācijas materiāla izvēles rūpīgi iepazīties ar tā ražotāja tehniskajiem norādījumiem un iestrādes noteikumiem.
- Pievērst uzmanību, vai materiāla pielietojumu attiecīgajā situācijā akceptējis ražotājs.
- Vēlams siltināšanas darbus veikt gada siltajā periodā. Iestrādes un montāžas laikā nepieļaut materiālu saskari ar nokrišņiem.
- Mūra sienām pirms siltināšanas aizdarīt plaisas, novērst elementu brīv kustību un izlīdzināt virsmu. Līmējot siltumizolācijas plāksnes, montāžas līmi uzklāt pa visu loksnes perimetru un 6-8 līmes pikas pa loksnes vidusdaļu.
- Lokšņu materiālu iestrādē strikti ievērot savienojumu precizitāti pārlaidumsavienojumos starp loksņiem.
- Grīdas un pamatu siltināšanai izvēlēties siltumizolācijas materiālu ar atbilstošām mehāniskajām īpašībām.
- Pārsegumu siltināšanai vispieņemotākie ir beramie siltumizolācijas materiāli, ar kuriem ērti aizpildīt spraugas starp siju konstrukcijām. Tie jāiestrādā ar rezervi no paredzētā siltumizolācijas slāņa biezuma, novērtējot materiāla sēšanos.
- Ievērot kopējo konstrukcijas būvību, jo nereti tikai ar siltumizolāciju netiks panākts vēlamais efekts. Konstrukcijas “pīrāgā” jāiestrādā atbilstošās tvaika izolācijas membrānas, pretvēja plēves un vēdināmas gaisa šķirkārtas, ja tādas nepieciešamas. **LL**

Kristaps STŪRIŠKA,
LLKC Inženiertehniskās
nodaļas būvīnženieris
e-pasts:
kristaps.sturiska@llkc.lv
tālrs. 28620953

AUGKOPIĒBA

AUGU PAPILDMĒSLOJUMS ZIEMAS KVIEŠOS

Sabalansēts augu barības vielu nodrošinājums veicina ražas pieaugumu un augstāku kvalitāti. Graudaugiem bez galvenajiem elementiem ražas nodrošināšanai būtiski ir arī sekundārie elementi – sērs un magnijs, un mikroelementi – varš, mangāns un cinks.

Sērs palīdz augiem labāk uzņemt slāpekli un veicina olbaltumvielu izveidi, magnijs ietekmē fotosintēzes procesu, savukārt varš veicina augu cerošanu un palielina izturību pret slimībām, mangāns un cinks veicina auga salizturību un sausumizturību. Augi mikroelementu trūkumu izjūt divējādi: ja augsnē ir nepietiekams to nodrošinājums, kā arī, ja augam veģetācijas perioda laikā ir nelabvēlīgi klimatiskie apstākļi – aukstums, sausums, pārmērīgs mitruma daudzums.

Jau trešo gadu Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra speciālisti četros Latvijas reģionos ierīko demonstrējumus ziemas kviešos, lai salīdzinātu un novērtētu dažādus mēslošanas līdzekļus, t. sk. ārpussakņu mēslojumu, tā ietekmi uz augu attīstību, pārziemošanu augstu un kvalitatīvu graudu ražu ieguvei. Saimniecībās iesēti ziemas kvieši un lietoti mēslošanas līdzekļi piecos variantos (skat. tabulu). Variantos iekļauts ārpussakņu mēslojums Yara Vita Gramitrel, kas satur slāpekli (N-NH_2 – 3,9%) un augam nepieciešamos mikro-

Foto: Ilze Skudra

Augkopības konsultanti vērtē demonstrējumu z/s “Sproģi” Vērgalē

elementus mangānu (9,1%), varu (3%), cinku (4,9%), kā arī sekundāro elementu magniju (MgO – 15,2%).

Pierīgā, Tukuma novada Slampes pagasta z/s “Liepkalni”, ziemas kvieši ‘Skagen’ iesēti smilšmāla augsnē ar vidēju fosfora un augstu kālija saturu, pH 6,5, organiskā viela 2,7%. Priekšaugu ziemas kvieši, veikta tradicionāla augsnes apstrāde. Rugainē lietota slaucamo govju virca 40 t/ha. Augu aizsardzībā lietots herbicīds, divas reizes augu augšanas regulatori un fungicīdi. Ziemā bija silta, augi labi saceroja un veidoja spēcīgu sakņu sistēmu. Šī gada apstākļos, salīdzinot ar kontroli, ārpussakņu mēslojums veicināja augu pastiprinātu cerošanu un lielāku lapu virsmu, kas nodrošināja labāku fotosintēzi. Jūnija beigās bija lietavas un vējš, kas vietām 4. un 5. variantā izraisīja veldri. Augstākā raža (8,19 t/ha) iegūta variantā, kur lietots ārpussakņu mēslojums rudenī un pavasarī. Visos variantos iegūta pārtikas kvalitātei atbilstoša graudu raža ar proteīna saturu 12,4–13,8%, izņemot kontroles variantu, kur iegūti lopbarības graudi. Variantos, kur lietots ārpussakņu mēslojums, iegūti augstākas kvalitātes graudi – 2. grupa, bet pārējos pārtikas graudu variantos – 3. grupa.

Atziņas: Slāpekļa un ārpussakņu mēslojums nodrošināja ražas pieaugumu par 3,33–4,75 t/ha, salīdzinot ar kontroli, un pārtikas kvalitātes graudus. Ārpussakņu mēslojums nodrošina pastiprinātu augu cerošanu un lapu

virsmas attīstību, kas var radīt veldrēšanās risku, tāpēc jāplāno atbilstoša augu aizsardzības tehnoloģija.

Kurzemē, Pāvilostas novada Vērgales pagasta z/s “Sproģi”, ziemas kvieši ‘Skagen’ iesēti mālsmilts augsnē, kur pH – 6,5, organiskā viela – 4,1%, augsts K_2O – 141 mg/kg, vidējs P_2O_5 nodrošinājums – 118 mg/kg. Priekšaugu ziemas rapsis. Pirms sējas veikta diskošana: pirmo reizi 4 cm dziļumā, lai izprovocētu nezāļu un ziemas rapša sadīgšanu, un pirms sējas 8 cm dziļumā. Augu aizsardzības līdzekļi visiem variantiem izmantoti vienādi atbilstoši nepieciešamībai. 2019. gada rudenī sējums sadīga vienmērīgi, jo bija pietiekošs mitrums. Ziemas sākumā ziemas kvieši bija sacerojuši un sasnieguši AS 23. Rudens un ziemas sākums Kurzemes pusē bija ļoti lietains, ziema ar salu – tikai pāris dienas sasniedza -9°C , arī sniega sega bija minimāla. Veģetācija atsākās jau februāra beigās. Ziemas kvieši ļoti labi pārziemoja. Mēslošanas līdzekļi lietoti atbilstoši metodikai, bet, atsākoties veģetācijai, papildus dots mēslojums NPK 18:11:13 – 100 kg/ha, jo pēc lietainās, siltās ziemas augiem bija izteikts fosfora trūkums. Pavasaris bija vēss un sauss, no marta beigām līdz maija trešajai dekādei bija nolijuši tikai 20 mm nokrišņu. Vēlais pavasaris arī ietekmēja augu attīstību, maija beigās augi sasniedza tikai AS 37. Turpmākā augu attīstība bija optimāla.

► 7. lpp.

“LAUKU LAPU” IESPĒJAMS ARĪ ABONĒT

Ja vēlaties “Lauku Lapu” saņemt mājās vai birojā, izdevumu iespējams abonēt tikai par piegādes cenu gan pasta nodalās, gan “Latvijas Pasta” interneta mājaslapā: <https://abone.pasts.lv/lv/katalogs/>.

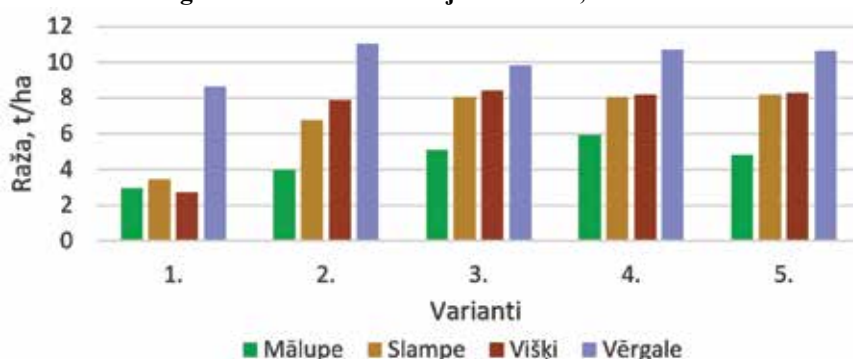
Abonēšanas indekss – 1163.

Mēslošanas līdzekļu salīdzinājuma varianti ziemas kviešos

Variants	Mēslojuma došanas laiks un deva			
	reizē ar sēju	rudeni, AS 11–13	veģetācijai atjaunojoties	pavasārī, AS 28–30
1.		-	-	-
2.		-	-	-
3.		-	-	-
4.	Pamatmēslojums NPK	-	sulfonitrāts (N:S 30:7) 300 kg/ha	Yara Vita Gramitrel 2 l/ha
5.	Yara Vita Gramitrel 1 l/ha	-		Yara Vita Gramitrel 1 l/ha
				sulfonitrāts (N:S 30:7) 200 kg/ha

Katra reģiona klimatiskie, augsnes un ierīkošanas vietas apstākļi ietekmējuši demonstrējumā iegūtos rezultātus. Ražas atšķirības starp variantiem demonstrējumā ierīkošanas vietās apkopotas attēlā.

Ziemas kviešu graudu raža demonstrējumā vietās, t/ha

6. lpp.

Augstākā raža iegūta 2. variantā – 11,02 t/ha. Visos variantos graudu kvalitātes rādītāji atbilda lopbarības kvalitātei, kur proteīna saturs 10,2–10,7% un lipīdī saturs 18,8–20,7%.

Atziņas: Papildmēslojums nodrošināja ražas pieaugumu par 1,17–2,38 t/ha, salīdzinot ar kontroli. Visos variantos graudu kvalitātes rādītāji atbilda lopbarībai.

Vidzemē, Alūksnes novada Mālupe pagasta z/s “Kadiķi M.A.”, ziemas kvieši ‘Skagen’ iesēti smilšmāla augsne ar vidēju fosfora un kālija saturu, pH 5,0, organiskā viela 3,5%. Priekšaugi ziemas rapsis, pielietota bezaršanas augsnes apstrāde, lauks pirms sējas kalķots un sadis-kots. Augu aizsardzības līdzekļi izmanoti atbilstoši nepieciešamībai. Rudens bija auksts, augi nepaspēja sacerot, bet ļoti labi pārziemoja. Cerošana turpinājās pavasarī un sasniedza maksimumu variantos ar sulfonitrāta normu 500 kg/ha, attiecīgi šajos variantos iegūta vislielākā raža. Līdzīgi iepriekšējam gadam, rudeni un pavasarī dotais ārpussakņu mēslojums (5. variants) veicināja augu pastiprinātu cerošanu un lielāku lapu virsmu. Savukārt augstākā raža iegūta variantā, kur lietots Yara Vita Gramitrel pavasarī

2 l/ha. Demonstrējuma laukā bija nevien-dabīgs reljefs, kas vasaras sākumā, kad augiem trūka mitruma, ietekmēja ražas atšķirības starp 3., 4. un 5. variantu. Šajos variantos iegūta graudu raža atbilst pārtikas kvalitātes 2. grupai ar proteīna saturu 12,3–13,0%. Kontroles un variantā ar sulfonitrāta devu 300 kg/ha iegūti graudi, kas atbilst lopbarības grupai.

Atziņas: 2020. gada rezultāti parā-dīja, ka, lai izaudzētu 6 t/ha pārtikas graudu ražu, šī gada apstākļos bija nepieciešams lietot 150 kg/ha N tīrvielā un ārpussakņu mēslojumu pavasarī.

Latgalē demonstrējums ierīkots “Kalna Višķos”, LLU MPS Pēterlauki Višķu nodaļā, Daugavpils novadā, ve-lēnu vāji podzolētā smilšmāla augsne. Priekšaugi ziemas kvieši. Sēja veikta 13.09.2019. ar normu 450 dīgtp. sēk-las/m². Visiem variantiem pamatmēs-lojumā dots NPK 8:20:30 – 250 kg/ha. Veģetācija 2020. gadā atjaunojās marta otrajā dekādē (AS20). Augi ļoti labi pārziemoja. Aprīlī novērots sausums un diennakts vidējā temperatūra nepārsnie-dza +4 līdz +7 °C. Cerošanā dotais pa-pildmēslojums cerošanu veicinājis tikai daļēji. Augstākā raža 8,43 t/ha iegūta 3. variantā. Visi varianti atbilst tikai lop-barības graudu kvalitātei. Klimatiskie

apstākļi sekmējuši augstu ražu veidoša-nos, bet kvalitātes rādītāji ir zemi. Zems graudu proteīna saturs, mazāk par 10%, kviešu šķirnēm norāda uz nepietiekamu slāpekļa mēslojumu. Demonstrējumā kopējais slāpekļa nodrošinājums (3., 4. un 5. variantā) bija 170 kg/ha, kas atbilstu ražībai 7,0 t/ha, bet siltuma un mitruma nodrošinājums veicināja 3., 4., 5. variantā iegūt vidējo ražu 8,30 t/ha.

Atziņas: Slāpekļa mēslojums (AS 25.–32.) galvenokārt tiek izmantots ražas veidošanai. Latgales agroklimatiskajos apstākļos maija beigās un jūnijā bija pie-tiekošs mitrums un siltums, kas veicināja graudaugu strauju augšanu, kas nodroši-nāja augstu ražas līmeni. Lai palielinātu graudu proteīna saturu, slāpekļa un sēra mēslojuma lietošana būtu nepieciešama starp 37. un 59. attīstības fāzi.

Ar demonstrējumiem var iepazīties katru gadu organizētajās lauka dienās re-ģionos. Demonstrējumi noslēgsies 2021. gadā, kad varēs apkopot trīs gadu datus un izdarīt secinājumus par ilgāku periodu.

Demonstrējums “Dažādu mēsloša-nas līdzekļu lietošanas demonstrējums laukaugu sējumos, lietojot tos dažādās kultūraugu attīstības stadijās, dažādos Latvijas reģionos” (24. lote) ierīkots LAP 2014.-2020. apakšpasākumā “At-balsts demonstrējumu pasākumiem un informācijas pasākumiem”. LAD līgu-ma Nr. LAD240118/P24. [L](#)

Ilze SKUDRA,
LLKC Augkopības
nodaļas konsultante
augkopībā
e-pasts: ilze.skudra@llkc.lv
tālrs. 63050577

Inese MAGDALENOKA,
LLKC Preiļu konsultāciju biroja
augkopības konsultante
tālrs. 65381264
e-pasts: inese.magdalenoka@llkc.lv

Vita CIELAVA,
LLKC Saldus KB
konsultante augkopībā
e-pasts: vita.cielava@llkc.lv
tālrs. 26514221

Nikolajs IRTIŠEVS,
LLKC Alūksnes KB
konsultants augkopībā
e-pasts: nikolajs.irtisevs@llkc.lv
tālrs. 29489092

DĀRZKOPIBA

PAMATNOSACĪJUMI LABAI DĀRŽEŅU UZGLABĀŠANAI

Dāržeņu sezona pamazām noslēdzas. Daļa kultūru jau pamazām gan kastēs, gan konteineros, gan sabērumos steidz sagult noliktavās un pagrabos, daļa kultūru vēl tikai gaida savu kārtu novākšanai.

Var teikt, ka ražas novākšanas darbi ir sasnieguši savu maksimumu un atkarībā no audzēto kultūru spektra pamazām iziet finiša taisnē. Katrs ražas gads iezīmējas ar kaut ko īpašu. Šajā gadā ir bijis gan sausums, gan aukstums pavasarī, aukstās nakts neparasti agri jūlijā. Sezonas noslēgums gan ir bijis labvēlīgs, bet parādās cita problēma, ir pārāk silts ražas novākšanas laikā. Ir ļoti grūti bez speciālu iekārtu palīdzības nodrošināt dāržeņu uzglabāšanai atbilstošas gaisa temperatūras. Tā ir šī siltā rudens īpatnība.

Kas ir būtiskākie faktori, kas noteiks, cik ilgi un cik sekmīgi dāržeņi uzglabāsies? Nepietiks ar labu noliktavu un dārgu aprīkojumu.

Atbilstoša novākšanas laika izvēle

Tas neapšaubāmi ir viens no pamata nosacījumiem ikvienai dāržeņu kultūrai. Jebkuram audzētajam hibrīdam vai šķirnei ir savs optimālais novākšanas laiks. Visbiežāk tas tiek apzīmēts ar veģetācijas periodu, kura noslēgumā konkrētais dārzenis ir sasniedzis atbilstošo masu un izmēru. Tam piemīt noteikta krāsa un smarža. Kā noteikt šo laiku? Pieredzējušie dārzenkopji savām ierastajām šķirnēm un hibrīdiem novākšanas laiku spēs pateikt ar "aizmiegtām" acīm. Citādi ir tiem, kas šogad Covid-19 vīrusa iespaidā sāka savas pirmās dārzenkopju gaitas, un tādu nav mazums. Pirmais izejas punkts optimālā novākšanas laika noteikšanai ir sēklas materiāla iepakojums, tālāk – konkrētie šķirņu un hibrīdu apraksti elektroniskajos katalogos. Vēl paliek telefoniska konsultācija ar attiecīgās kompānijas dīleri. Ir svarīgi apmeklēt arī lauka dienas, kurās tiek stāstīts par konkrēto šķirņu īpatnībām. Pavisam laba lieta ir veidot savus pierakstus par sēju, stādu

audzēšanu un izstādīšanu. Tiem, kuri piekopj izmantot lielveikalos pirktos sēklas materiālu, nāksies "pasvīst", meklējot papildu informāciju, bet atrodams ir viss, ja ņem palīgā svešvalodas. Ideāli, ja pierakstus veidojat katru gadu, tad tos var salīdzināt ar citiem gadiem. Nevajag kautrēties fotografēt, arī vizuālās piezīmes var būt ļoti noderīgas. Tātad novākšanas termiņi ir tie, ar kuriem esam tikuši skaidrībā.

Nākamais ir vizuāli saprast, kad konkrētais dārzenis ir sasniedzis tehnisko novākšanas gatavību. Piemēram, šķirnes aprakstā ķirbja svars ir norādīts no 5 līdz 9 kg. Ja nosverot tā masa ir 6 kg, tas nozīmē, ka augšanas apstākļi ir bijuši apmierinoši un, lai arī nav sasniegts masas maksimums, bēdāties arī nav pamata. Papildus tam ir svarīgi, ka ķirbim ir atbilstošs krāsojums un forma. Droši vākšanas gatavību tā var noteikt visiem sakņaugiem, kāpostaugiem, ķirbjaugiem, sīpolaugiem. Tātad lielākajai daļai dāržeņu kultūru. Piemēram, Nantes tipa burkāniem par gatavību liecina pazīme,

ka izveidojas strups saknes gals, ar izteiktu tievo sakni galā. Galviņkāpostam ir svarīgi, lai visas brīvās starplapu telpas būtu blīvi aizpildītas, tad kāpostu var novākt, bet, ja tur ir vēl tukšumi, tas vēl jāaudzē. Ziedkāpostiem tas izpaužas nedaudz savādāk – svarīgi, lai katra galviņas rozīte ir cieši piekļauta cita pie citas, un masa iekļaujas atbilstošajā apraksta masas intervālā. Līdzko galviņa sāk kļūt irdena, vākšanas ir nokavēta. Šajā gadījumā ir labāk dienu ātrāk nekā vēlāk. Vēl striktāk tas ir brokoļiem, redīsiem, Ķīnas kāpostiem. Tomātiem papildus augļu lielumam klāt nāk vēl ļoti raksturīgā krāsa un aromāts. Tas ļoti cieši saistīts ar garšu. Jo tuvāk pilngatavībai vākti tomāti, jo labāku garšu un aromātu tie iegūst. Te gan parādās pret-runā, ko bieži diktē tirgus prasības – transportējamība un izturība, garšai un aromātam paliekot otrajā plānā. Tādēļ patlaban nopērkamie dažādu izmēru ķekaru tomāti iegūst būtisku priekšrocību, barojoties no ķekara vēl pēc novākšanas. No veikala tomāti arī ir jānes ar visu ķekaru, tā tikai iegūsiat nobriedušākus tomātus.

Novākšanas termiņu ietekmēs realizācijas veids, un uzglabājamiem dāržeņiem tas ir jāievēro strikti. Ja ved dāržeņus uz tiešās pārdošanas pulciņiem, var vest gatavākus un garšīgākus dāržeņus, jo tie glabāsies tikai īslaicīgi. Termiņus ietekmēs arī audzēšanas tehnoloģijas. Sētās kultūras augs ilgāk kā stādītās, tas attiecas uz sīpoliem, gurķiem un arī puraviem. Termiņu ietekmēs dažādu segumu izmantošana pat īslaicīgā formā. Pie tiem pieskaitāmi agrotīkli, pretinsektu segums u. c.

Novākšanas termiņu kavēšana

Dāržeņu selekcija strādā pie tā, lai lielākā daļa dāržeņu ilgāk saglabātu identisku izskatu jau pēc tehniskās gatavības sasniegšanas. Tomēr nedrīkst uz to paļauties. Jo kontekstā ar meteoroloģiskiem apstākļiem var sākties galviņu un sakņu plaisāšana, var notikt inficēšanās ar slimībām.

► 9. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 8. lpp.

Var turpināties nekontrolēta sakņu augšana, piemēram, sarkanajām bietēm, rutkiem, rāceņiem, kāļiem. Gurķi palielina savus izmērus tiktāl, ka tos vairs neviens nepirks. Praktiski visiem dārzeņiem pasliktinās transportējamības izturība, kas īpaši ir svarīgi platībās, kas atrodas patālu no maģistrāļiem ceļiem.

Pilnīgi veselu dārzeņu novākšana

Veselu dārzeņu novākšana ir viens no visvienkāršāk ievērojamajiem nosacījumiem, diemžēl praksē cilvēcis kā faktora dēļ iznākums nemaz nav tik perfekts. Te ļoti liela nozīme ir darbaspēka konkrētajām darbībām novākšanas laikā. Svarīga ir apmācība, lai darbinieki labi izprastu kvalitātes prasības un tās pielietotu ražas novākšanā. Ar vārdiem "pilnīgi veseli" mēs saprotam divas lietas. Pirmā – novācamie dārzeņi ir veseli, bez mehāniskiem bojājumiem. Otrā – veseli, bez slimību un kaitēkļu bojājumiem.

Mehāniskie bojājumi

Mehāniskie bojājumi vienmēr saistīti ar tehnikas un darbaspēka izmantošanu, ko var iedalīt divos posmos. Bojājumi, kas radušies nepareizas tehnoloģijas rezultātā, un otrs – pielietojot nepareizas ražas novākšanas metodes, vai arī darbaspēka nepietiekošās kvalifikācijas dēļ. Tehnoloģijas nepilnības ļoti daudzveidīgi var ietek-

mēt ražas kvalitāti. Iesējot vai iestādot par seklu, dārzeņi veidosies sīki un nekvalitatīvi. Pārāk dziļi iestādīti vai iesēti dos līdzīgu rezultātu, jo pārāk daudz spēka būs patērējuši, lai tiktu virs augsnes virskārtas. Neprecīza rušināšana var nopietni ietekmēt visu sakņaugu un sīpolaugu kvalitāti. Šādi radušies bojājumi liedz tos realizēt tirgū, un rodas reālas iespējas iekļūt dažādām uzglabāšanas slimībām, kas, ja dārzeņi nonāks noliktavās, radīs risku visai pārējai ražai. Precizitāte dārzeņu kopšanas darbos ar uzviju atmaksāsies ražas kvalitātē. Noteikti ir jāizmanto GPRS koordinātas traktora vadībā, kas ļauj ar precizitāti līdz milimetram izmantot pārvietošanos pa vienām un tām pašām pēdām. Tātad, ja tehnika ir pareizi noregulēta, bojājumu nebūs.

Kaitīgo organismu bojājumi

Diemžēl tehniskās gatavības parametrus krietni var ietekmēt kaitīgo organismu daudzveidīgā darbība.

Nezāles. To nomācošās ietekmes rezultātā visbiežāk cietīs dārzeņu izmērs, tie būs mazāki, dažkārt nepilnīgi krāsoti, jo ir bijuši noēnoti. Tādas sakņu dzinumu nezāles kā ložņu vārpata spēj cauraut dažādus sakņaugus, neatgriezeniski sabojājot iespēju tos realizēt.

Slimības. Viens no būtiskākajiem faktoriem, kas ievērojami ietekmēs dārzeņu uzglabāšanu. Slimību izpausme var būt gan primāra, gan sekundāra. Bīstami ir abi gadījumi. Primāri, tas nozīmē, ka no lauka nedrīkst no-

liktavā nonākt neviens dārzenis vai kartupelis, kam ir slimību bojājumi. Praksē diemžēl tas ir reti iespējams. Slimību izpaušanos papildus var sekmet neatbilstošu laika apstākļu izvēle. Var gadīties, ka ražas novākšana ir jāveic jau pie jebkuriem apstākļiem, jo pretējā gadījumā tā var palikt uz lauka.

Kaitēkļi. Var būt ne mazāk postoši kā slimības, jo uz primāri radītiem kaitēkļu bojājumiem sekundāri startēs dažādas slimības. Spēcīgi laputu un tripšu sūkumi kropļo lapas, burkāniem lapu blusīņu un nematožu darbība rada kroplīgu sakņu veidošanos. Kāpostu agrās un vēlās burkānu mušas bojājumi padara kāpostus un burkānu saknes vispār nelietojamas. Pēdējās vēl turpina darboties noliktavā, kur sekundāri iemetas puves. Sīpolu mušas, ērcītes un nematodes sabojā sīpola pamatni, un tur arī iemetas puves, tas pats attiecināms uz ķiplokiem. Skaidrs ir tas, ka, pat ja novākšanas brīdī ir redzami tikai kaitēkļu bojājumi, tādus dārzeņus uz noliktavu nedrīkst vest. Tātad ir jābūt rūpīgai šķirošanai un labi apmācītiem darbiniekiem.

Tikai rūpīga šķirošana uz lauka un noliktavā, apmācīts darbaspēks un pilnīgi veselu dārzeņu novietošana noliktavā sekmēs to ilgu uzglabāšanu. **LL**

Māris NARVILS,
LLKC Augkopības
nodaļas vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts: maris.narvils@llkc.lv
tālrs. 29609943

LAUKU ATTĪSTĪBA

VEIKSMĪGI DARBOJAS “MŪSU BIO TIRGUS” SIGULDĀ

Domā zaļi. Rīkojies viedi. Dzīvo veselīgi” – skaistu vērtību kopums, kuru iedomāties ikdienā īstenojamu ir sarežģīti. Uzklusot šodienas saukļus par “videi draudzīgu saimniekošanu, klimata pārmaiņām u. c.”, iezīmējas tāda kā netverama ideoloģija. Kā tādu dzīvē, ikdienā ieviest? Izrādās, ka var. Siguldiešiem tas ir izdevies. Kā? Ar pašu svarīgāko – mūsu baudām vēderam un prātam.

Patlaban jau Pierīgas reģionā atpazīstamais “Mūsu Bio tirgus” ir pasākums, kura ietvaros tā apmeklētājiem ir iespēja baudīt tiešām dabiskus produktus, meistarklases jaunu prasmju ieguvei, ikdienas darbus veicot, un jautri pavadīt laiku kopā.

Tirgus vēstures pirmsākumi ir salīdzinoši neseni – 2018. gads, kad siguldiešu iniciatīvas grupa, biedrība “Radītava Zaļā villa”, sabiedrībai piedāvāja jaunu pasākumu “Green Fest 2018”. Tajā par dabai, videi, sabiedrībai draudzīgu dzīves stilu tika aicināti izteikties sabiedrībā zināmi ļaudis, šādi cenšoties iedzīvināt sabiedrības izpratni par iespējām mums katram dzīvot zaļi, rīkoties viedi un dzīvot veselīgi.

Kuplinot festivāla pasākuma norisi, kā paralēla aktivitāte tika organizēts bioloģiski un videi draudzīgi audzētu produktu un mājražotāju tirgus. No 2018. gada pirmajiem soļiem šodien tapis jau tradicionāls, reģionāli (pat nacionāli) atpazīstams tirgus, 2020. gadā iegūstot savu nosaukumu un zi-

“Mūsu Bio tirgus” idejas pamatlicējas Dace Mežavilka (no kreisās) un Liene Klišāne

“MŪSU BIO TIRGUS”

- * Kopumā piedalījušies aptuveni 60–70 dažādi tirgotāji, daudzi ierodas atkārtoti.
- * Vidēji katrā tirgū ir 25–35 tirgotāji.
- * Katrā tirgus reizē ir aptuveni 400–500 apmeklētāju.
- * Pārtikas un nepārtikas produktu sadalījums ir aptuveni 50:50.

molu “Mūsu Bio tirgus”.

Tirgus idejas pamatlicējas ir tiešās pirkšanas kustības pārstāve Liene Klišāne un platformas “Siguldas saime” organizatore Dace Mežavilka. Abu

satikšanās un piedalīšanās “Green Fest 2018” ir aizsākusi jaunu, aktuālu iniciatīvu. Veiksmīgas sakritības rezultātā izrādījās, ka organizatorēm ir līdzīgas vērtības, lūkojoties pēc kvalitatīviem pārtikas produktiem. “Mums ir svarīgi, kādus produktus izvēlamies savā pārtikas grozā, un tas, ka šis produkts ir audzis tieši mūsu zemē,” tā par kopīgo saka pašas tirgus organizatore.

Patlaban “Mūsu Bio tirgus” no iniciatīvas pakāpeniski pāraug jau mērķtiecīgi organizētā pasākumā. Lai organizētu tirgu, tika nodibināta biedrība “Uz zaļā zara” ar skaidri definētiem mērķiem:

- atbalstīt videi un cilvēkiem draudzīgu, efektīvu un ilgtspējīgu saimniekošanu – produktu ražošanu un pakalpojumu sniegšanu;
- popularizēt lauksaimniecības zemes izmantošanu ekoloģiski tīra, sezonāla, uz vietējām tradīcijām balstīta produkta radīšanai;
- veicināt bioloģisko un ilgtspējīgu produktu nokļūšanu līdz patērētājam, organizējot tirgus un citus pasākumus;
- sekmēt videi draudzīgu pārtikas patēriņu.

Tirgus uzdevums ir iepazīstināt plašāku publiku ar vietējām bioloģiskajām zemnieku saimniecībām, amatniekiem un meistariem, to daudzveidīgo produkcijas klāstu, cerot, ka veidosies turpmākas sadarbības saites starp vietējiem ražotājiem un patērētājiem. ► 11. lpp.

Tirdziņa kopskats

Foto: no “Mūsu Bio tirgus” arhīva

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Elvijs Ozoliņš (no kreisās) un Raitis Rodiņš no ekologisks.lv

Jelena Juhno ar sieriem no saimniecības "Ieviņas"

Jānis Kronbergs no LPKS "Medotava"

Foto: Dace Mežavilka

◀ 10. lpp.

No "Mūsu Bio tirgus" pirmsākumiem aizvadīti vismaz desmit tirgus pasākumi. Ar lielu rūpību tiek pārdomāta un organizēta katra tirgus diena, lai tirgus kā pasākums ir sezonāls, interesants ģimenēm un baudāms pašiem tirgotājiem. Katra tirgus diena tiek plānota saistībā ar norisēm dabā un sabiedrībā, piemēram, stādīšanas laiks pavasarī, zaļu vākšanas laiks vasaras Saulgriežos, festivāls "GreenFest", ražas vākšanas laiks, tādējādi akcentējot ideju vai kādu no produktu grupām.

Tirgus dalībnieki tiek īpaši piemēlēti un aicināti. Par galveno kritēriju tirgotāju atlasē ir noteikta produkta izcelsme un tapšanas veids (amatniecība). "Ieeja tirgū" dota tikai bioloģiski sertificētiem jeb videi draudzīgā veidā augušiem pārtikas produktiem. Tirgus organizatores uzņemas sava veida kvalitātes zīmes lomu, apstiprinot katru tirgus dalībnieku un šādi apsolut pircējam iegādātā produkta kvalitāti un dabiskumu.

Tirgus dalībnieku sastāvs tiek izvērtēts atbilstoši izvirzītajām vērtībām un konceptam, bet pamatā tās ir šādas dalībnieku grupas:

1) bioloģiski sertificētas vai pārejas periodā esošas zemnieku saimniecības un mājražotāji no Pierīgas reģiona, kā arī attālākiem Latvijas novadiem;

2) amatnieki un meistari, kuri pārstāv Latvijas tradicionālās amatniecības nozares (keramika, pinumi, kokamatniecī-

ba, adījumi un tekstilizstrādājumi aušana vai izšūšanas tehnikā);

3) vietējie uzņēmēji, kuri attīsta jaunus, ilgtspējīgus produktus vai ar savu produktu veicina videi draudzīgu dzīvesveidu, sociālie uzņēmumi.

Izvēloties tirgotājus, primāri tiek aicināti tirgus atrašanās vietas novada un tuvāko novadu zemnieki un ražotāji, lai dotu iespēju tirgotājiem un pircējiem dibināt kontaktus turpmākai ikdienas sadarbībai. Kā arī "Mūsu Bio tirgus" organizatores iedrošina vietējos Siguldas meistarus iznākt no darbnīcām un parādīt savas prasmes meistarklasēs. Tirgus viesņās bijušas mežglotāja un zaļu sieva, sarīkota koka darbnīca bērniem un ēst gatavošanas meistarklases.

Visbiežāk tirdziņā var iegādāties: svaigus un pārstrādātus sezonas dārzeņus, ogas, augļus, piena produktus, gaļu, maizi, medu un konditoreju, keramiku, koka izstrādājumus, svecas un ziepes, pītus grozus un tekstilizstrādājumus, kā arī stādus un dabīgo mēslojumu dārzam.

Lai pircējiem būtu interesantāk, katra tirgus diena tiek kuplināta ar līdz tam neredzētiem dalībniekiem, un akcentēti tiek tirgū pieejamie aktuālie produkti. Piemēram: rudens tirgus dienās tiek aicināti stādu audzētāji, vasaras siltajos mēnešos – amatnieki ar Saulgriežiem raksturīgu piedāvājumu (pinumi, austi amatnieku izstrādā-

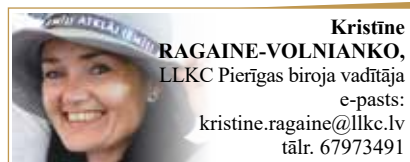
jumi u. c.), Ziemas saulgriežos pircējus priecē piparkūku daudzveidība.

Kā latviešiem pieņemts, tirgus ir vieta, kur atpūsties, smelties spēka rezerves kā vēderam, tā dvēselei. Katrā tirgus dienā apmeklētājiem (arī tirgotājiem) tiek piedāvāta iespēja piedalīties meistarklasēs, katrā reizē citā jomā. Mazajiem tirgus dalībniekiem profesionālu meistarību pavadībā ir iespēja apgūt galdniecības darbus jeb pīšanu, jeb saldumu našķu gatavošanu un citas vēlāk mājās noderīgas iemaņas. Pieaugušos priecē kulinārās meistarklases un amatnieku darbnīcas.

"Mūsu Bio tirgus" pakāpeniski iedzīvina festivāla "Green Fest" iezīmētās vērtības: "Domā zaļi. Rīkojies viedi. Dzīvo veselīgi". Veroties sabiedrības atzinībā, šķiet, tas būs izdevies.

Ja pandēmijas ierobežojumi dos iespējas, arī 2021. gadā plānots tirgu turpināt kā regulāru ikmēneša projektu. Runājot par tālāku attīstību, tirgus organizatores sevi ir iezīmējušas kā starpnieku starp ražotāju un patērētāju, cerot, ka šis process būs auglīgs un turpinās satikt cilvēki ar līdzīgām vērtībām!

Materiāls ir tapis sadarbībā ar "Mūsu Bio tirgus" organizatorēm Daci Mežavilku un Lieni Klišāni. **LL**

Kristīne RAGAIŅE-VOLNIANSKA,
LLKC Pierīgas biroja vadītāja
e-pasts:
kristine.ragaine@llkc.lv
tālrs. 67973491

MEŽSAIMNIECĪBA

MEŽA ĪPAŠNIEKU PIENĀKUMS – VEIKT MEŽA INVENTARIZĀCIJU

Šoreiz atbildam uz “Čiekura” lasītāja jautājumu: “Mūsu ģimenes īpašumā ir 10 ha meža. Esam saņēmuši raks-tisku Valsts meža dienesta vēstuli (atgādinājumu), ka mūsu meža īpašumam 1999. gadā veiktajai meža inventarizācijai beidzies termiņš. Lai veiktu jaunu meža inventarizāciju, nepieciešami līdzekļi, kas šobrīd nav pieejami. Vai sekos kādas sankcijas no Valsts meža dienesta?”

Meža likuma 29. pants nosaka, ka meža īpašnieks vai tiesiskais valdītājs savā īpašumā vai tiesiskajā valdījumā nodrošina pirmreizēju meža inventarizāciju un tās datus iesniedz Valsts meža dienestam, kā arī vismaz reizi 20 gados veic atkārtotu meža inventarizāciju.

Daudziem meža īpašniekiem 2020. gadā beidzas meža inventarizācijas derīguma termiņš. Meža īpašniekiem ir svarīgi saprast, ka meža inventarizācija vispirms ir vajadzīga pašiem. Valsts meža dienesta mērķis nav sodīt meža īpašnieku par neveiktu meža inventarizāciju, bet gan rīkoties tā, lai meža īpašnieks veiktu šo inventarizāciju, lai izprastu, kas ir mežā un kas būtu darāms, lai gūtu no sava īpašuma apsaimniekošanas vislielāko labumu.

Jāsaprot, ka īpašums uzliek arī pienākumus, kas ir jāievēro un jāpilda saskaņā ar normatīvajiem aktiem. Tas attiecas arī uz meža īpašumu. Īpašnieks var gan cirst mežu, gan izmantot atpūtai, bet vienlaikus ir jārēķinās arī ar pienākumiem kā, piemēram, savlaicīga nodokļu samaksa, meža uguns apsardzības noteikumu ievērošana mežā, atkritumu neuzkrāšana mežā un vismaz reizi 20 gados meža inventarizācijas veikšana.

Valsts meža dienests 2020. gadā sāka informēt meža īpašniekus par nepieciešamību veikt pirmreizējo vai atkārtoto meža inventarizāciju savā īpašumā. Pavisam noteikti Valsts meža dienests vispirms informēs visus tos īpašniekus, kuriem nav veikta meža inventarizācija vai tai

Foto: R. Mežaks

Lai veiktu meža inventarizāciju, īpašuma robežām un robežzīmēm jābūt dabā atrodamām

beidzies derīguma termiņš, aicinot šo pienākumu izpildīt līdz 2020. gada beigām. Savukārt 2021. gadā Valsts meža dienests izvērtēs informēšanas kampaņas rezultātus un tad lems par tālāko rīcību.

Informācijai: derīga meža inventarizācija ir viens no priekšnoteikumiem, lai veiktu koku ciršanu mežā, veiktu atmežošanu, pretendētu uz valsts un Eiropas Savienības finansējumu vai līdzfinansējumu meža nozares atbalsta pasākumu realizācijā. Pēc meža inventarizācijas datiem, meža īpašnieks var saņemt nekustamā īpašuma nodokļa atlaides par īpašumā esošajām jaunaudzēm un saimnieciskās darbības aprobežojumiem.

Jāatceras, ka meža inventarizāciju ir tiesīgs veikt tikai Valsts meža dienestā oficiāli reģistrēts meža inventarizācijas veicējs, kura darba kvalitātei katru gadu tiek sekots līdzi. Informācija par šiem speciālistiem un viņu tālrunu numuri ir pieejami ikvienā mežniecībā, kā arī Valsts meža dienesta mājaslapā – www.vmd.gov.lv sadaļā Meža inventarizācija.

Selva Šulce, VMD

Kas ir meža inventarizācija?

Meža inventarizācija ir informācijas iegūšana par mežu un tam piegulošiem purviem, meža infrastruktūras objektiem, mežā ietilpstošiem pārplūstošiem klajumiem, purviem un laucēm un iegūtās informācijas dokumentēšana. Meža inventarizācijas derīguma termiņš ir 20 gadi.

Meža inventarizāciju veic sertificēti speciālisti. Latvijā ir divi sertifikācijas uzņēmumi – “Latvijas Koksnes kvalitātes ekspertu savienība” un SIA “Silvasert”. To interneta mājaslapās pieejami meža inventarizācijas veicēju saraksti ar papildinformāciju par sertificēto personu sertifikāta derīguma termiņu, kontaktiem un darbības reģionu. Latvijā ir 515 personas, kam ir meža inventarizācijas veicēja sertifikāts.

Meža nogabalu inventarizāciju sertificētā persona veic, balstoties uz Valsts zemes dienestā pieejamo informāciju. Tāpat tiek izmantota informācija no novada teritorijas plānošanas dokumentiem. Lai meža inventarizācija būtu derīga un uz tās pamata varētu plānot koku ciršanu, dabas aizsardzību un citas darbības, tai jābūt apstiprinātai VMD. Pēc datu iegūšanas inventarizācijas veicējs nodrošina to apstrādi un nodošanu meža īpašniekam un VMD.

Meža inventarizācijas dati ir informācija. Par tās neiesniegšanu VMD likumdevējs saskaņā ar Administratīvās atbildības likumu ir paredzējis sodu.

Cik maksā meža inventarizācija?

Meža inventarizācijas cenu nosaka brīvais tirgus, tomēr orientējoši līdz 10 hektāru liela meža inventarizācija izmaksās aptuveni 100–150 eiro. Ja meža zemju platība pārsniedz 10 hektārus, tad inventarizācija izmaksās vidēji 10–15 eiro par vienu hektāru. Vislabāk, ja meža īpašnieks gala izdevumus noskaidro pirms darbu veikšanas.

BRISELES GAITEŅOS

EFSA BRĪDINA PAR PUTNU GRIPU

Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde (EFSA) mudina ES valstis pastiprināt uzraudzības un biodrošības pasākumus, lai jau šoruden pasargātu mājputnus no iespējamiem jauniem putnu gripas uzliesmojumiem.

Brīdinājums izplatīts pēc tam, kad fikss ļoti patogēnas putnu gripas (HPAI) uzliesmojums savvaļas un mājas putnu vidū Krievijas rietumos un Kazahstānā. Šis reģions ir savvaļas ūdensputnu rudens migrācijas ceļš uz Eiropu.

Nemot vērā iepriekšējo pieredzi, visticamāk, Ziemeļeiropa un Austrumeiropa ir visneaizsargātākās pret jauniem uzliesmojumiem. Kad HPAI tika

konstatēta tajā pašā Krievijas apgabalā 2005. un 2016. gada vasarā, sekoja epidēmijas Eiropas ziemeļos un austrumos. Ja modelis atkārtosies šogad, sagaidāms, ka HPAI ieradīsies tajos pašos Eiropas rajonos rudenī vai ziemā. Iespējama arī turpmāka izplatība valstīs Eiropas dienvidos un rietumos.

Brīdinājums ir iekļauts jaunākajā ziņojumā par putnu gripu Eiropā un ārpus tās. Ziņojumā ieteikts ES valstīm saskaņā ar ES tiesību aktiem par HPAI riska mazināšanu un agrīnas atklāšanas sistēmām:

- veikt pasākumus, lai ātri atklātu aizdomīgus HPAI gadījumus un pastiprinātu biodrošības pasākumus mājputnu fermās;

• brīdināt veterinārās un savvaļas dzīvnieku veselības iestādes par iespējamo HPAI ieviešanas risku un mudināt tās veikt mirušo vai slimo savvaļas putnu novērošanu un ātru pārbaudi.

Vīrusa izplatību, visticamāk, veicinās pēkšņš un ilgstošs temperatūras kritums Krievijas centrālajā daļā un Kazahstānā. Vairāki pētījumi pierāda, ka aukstie laika apstākļi izraisa inficēto gājputnu ātru HPAI vīrusa izplatīšanos uz rietumiem 2005.–2006. un 2016.–2017. gadā.

Putnu gripas vīrusu izplatīšanās risks plašākai sabiedrībai Eiropā joprojām ir ļoti zems. Tomēr, lai samazinātu pārvešanas risku cilvēkiem, ieteicams neaiztikt beigtus putnus. **LL**

LIETUVA STIPRINA KRĀJAIZDEVU SABIEDRĪBAS

Eiropas investīciju fonds (EIF) un privātā kapitāla fonds "Helenus" ieguldīs kopumā 3 miljonus eiro Lietuvas Centrālajā krājaizdevu sabiedrībā (LCKS), lai paplašinātu kredītešanas iespējas Lietuvas mazajiem un mikrouzņēmumiem.

EIF Lietuvas krājaizdevu sabiedrībā ieguldīs 2 miljonus, bet "Helenus" – 1 miljonu eiro. Ieguldījums veikts saskaņā ar ES Nodarbinātības un sociālās inovācijas programmas pasākumu "Iespēju investīcijas".

LCKS ir iestāde ar spēcīgu sociālo misiju, kas veidota īpaši neaizsargātu mērķa grupu apkalpošanai: mazajiem un mikrouzņēmumiem lauksaimniecības nozarē un Lietuvas lauku rajonos ar ierobežotu pieeju tradicionālajam banku finansējumam. LCKS ir nozīmīgs mikrouzņēmumu finansētājs Lietuvā. No klientiem 50% ir sievietes, un tai ir spēcīgs reģionālais kontakts ar 48 krājaizdevu sabiedrībām, kas aptver visu valsti. LCKS ir arī izstrādājusi īpašu mikrokredītu produktu jaunizveidotiem uzņēmumiem un papildina savu finanšu piedāvājumu ar

nefinanšu pakalpojumiem, piemēram, atbalstu biznesa plānu izstrādē.

LCKS ir kooperatīvs, kas nodibināts 2002. gadā ar mērķi finansēt mikrouzņēmumus, mazos un vidējos biznesa projektus, iesācējuzņēmumus, lauksaimniekus un uzņēmējus, kas nodarbojas ar lauksaimniecisko darbību. LCKS un tās krājaizdevu sabiedrības pēdējos gados turpina palielināt klientiem izsniegto aizdevumu apjomu. Kopējā izsniegto aizdevumu summa 2020. gada pirmajā pusgadā bija 383 miljoni eiro, kas ir par 9,5% vairāk nekā 2019. gada beigās. **LL**

EK PAAUGSTINA KLIMATA MĒRKUS

Eiropas Komisija septembrī nāca klajā ar plānu līdz 2030. gadam samazināt ES siltumnīcefekta gāzu emisijas par vismaz 55%, salīdzinot ar 1990. gada līmeni, nevis par 40%, kā plānots līdz šim.

Šāds mērķis noteikts, lai ES klimata neitralitāti sasniegtu līdz 2050. gadam. Jaunais mērķis ir balstīts uz visaptverošu sociālās, ekonomiskās un vides ietekmes novērtējumu. Novērtējums parāda, ka šī rīcība ir reāla un iespējama.

EK aicināja Parlamentu un Padomi apstiprināt šo 55% mērķi kā ES jauno

nacionāli noteikto ieguldījumu (NDC) saskaņā ar Parīzes nolīgumu. EK arī izklāstīja tiesību aktu priekšlikumus, kas jāiesniedz līdz 2021. gada jūnijam, lai īstenotu jauno mērķi, tostarp noteikti uzdevumi: pārskatīt un paplašināt ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu; pielāgot zemes izmantošanas un emisiju regulējumu; stiprināt energoefektivitātes un atjaunojamās enerģijas politiku; pastiprināt CO₂ standartus autotransportam.

Paralēli 2030. gada klimata mērķa plānam un tā ietekmes novērtējumam EK pieņēmusi arī dalībvalstu nacionālo enerģētikas un klimata plānu 2021.–

2030. gadam novērtējumu. Komisijas novērtējums rāda, ka ES ir ceļā uz pašreizējā 2030. gada emisiju samazināšanas mērķa sasniegšanu vismaz par 40%, jo īpaši pateicoties panākumiem atjaunojamās enerģijas ieviešanā visā Eiropā. Lai sasniegtu jauno mērķi – 55% –, ES būs vēl vairāk jāpalielina energoefektivitāte un atjaunojamās enerģijas īpatsvars. Pirms tam Komisija 2021. gada jūnijā iesniegs likumdošanas priekšlikumus, par to būs jāveic turpmākas apspriedes un analīze. **LL**

Pēc Ag-Press materiāliem informāciju sagatavoja **Iveta Tomsone**, LLKC Apgāda vadītāja

Vienīgais SPECIALIZĒTAIS LOPKOPĪBAS ŽURNĀLS LATVIJĀ!

- Aktualitātes piena un gaļas lopkopībā, kā arī zirgkopībā.
- Intervijas ar nozares līderiem.
- Saimnieku pieredzes stāsti no visiem Latvijas novadiem.
- Praktiski profesionāļu padomi piena un gaļas lopu audzētājiem.
- Informācija par nozarei saistošām likumdošanas izmaiņām.
- Jaunumi no Latvijas un pasaules tirgiem.

Izdevējs: Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs.

Žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.pasts.lv/lv/latvijas_pastes_izdevumi/zurnali/2044/2020_gads/

Abonēšanas cena
3 mēnešiem – 8,70 eiro,
1 mēnesim – 2,90 eiro.

Termins, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskati.
Iesniegumu un atskatu apkopošanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZNĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2020. GADA NOVEMBRĪ

Terminš		Oktobris							Novembris							Decembris																
		1	5	10	15	20	25	26	27	31	1	5	10	15	16	20	25	26	27	30	1	5	10	15	20	21	25	31				
Grāmatvedība un nodokļi	Lauku attīstības programmas pasākumi	Riska pārvaldība																														
		PVN mēneša (ceturkšņa) deklarācija un maksāšanas termiņš																														
		Terminš, līdz kuram jāinformē VID, ja 2021. gadā vairs nvēlas izmantot 137. panta īpašo kārtību (kases principu)																														
	Mikrouzņēmumu nodoklis	Mikrouzņēmumu nodokļa pārskats																														
		Terminš, līdz kuram jāinformē VID, ja 2021. gadā vēlas maksāt mikrouzņēmumu nodokli																														
		Terminš, līdz kuram mikrouzņēmumu nodokļa maksātājs informē VID, ja 2021. gadā vairs vēlas maksāt mikrouzņēmumu nodokli																														
	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	Atskaites iesniegšanas termiņš un nodokļa maksāšanas termiņš - PAŠNODARBINĀTAJĒM																														
		Dabas resursu nodokļa pārskats																														
	Grāmatvedība un nodokļi	Nekustamā īpašuma nodoklis																														
		Darījumu kvītis																														
Skaidras naudas deklarēšana																																
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																																
Grāmatvedība un nodokļi	Uzņēmumu ienākuma nodoklis																															

PUTNKOPIĀ

STRĀDĀ SIRSNĪGI UN ZINOŠI JAUNI SAIMNIEKI

Preīļu novada Saunas pagastā savu uzņēmējdarbību putnkopības nozarē uzsākuši sirsnīgi un zinoši jauni saimnieki – Inga un Jānis Vosorovi.

Atgriežoties no lielpilsētas, saimniekiem sākotnēji bijusi doma pievērsties aitkopībai, bet, apsverot visus “par” un “pret”, viņi nolēmuši par labu putnkopībai. Saimniecisko darbību uzsākuši ar 50 dējējvistām. Vistu skaitam palielinoties līdz pirmajam simtam, bija skaidrs, ka, lai hobijs nestu kaut minimālu peļņu, ir jāsāk rēķināt līdzī, ko barot, kā barot, kādas izejvielas izvēlēties. Paši saimnieki atzīst, ka ir daudz mācījušies un arī kļūdījušies. Kārtējo reizi apstiprinās teiciens, ka visvairāk var mācīties no savām kļūdām, bet nekļūdās tikai tie, kas neko nedara.

Patlaban 350 dējējvistas

Saimniecībā patlaban ir 350 dējējvistas, no tām 90% ir *Dominant* krossi, pārējie 10% – *Lohman Brown* un

Dējējvistas kūti

Inga un Jānis Vosorovi

Leghorn. Dējējvistu kross *Dominant* izveidots Čehijā. Šīs šķirnes putni ir ar salīdzinoši lielāku stresa izturību, mierīgāku temperamentu, lielāku izturību pret slimībām. Var izdēt no 300 līdz 305 olām gadā, vidējais vienas olas svars 65–75 grami. *Lohman Brown* šķirne veidota Vācijā, var izdēt ap 300 olām gadā, vidējais vienas olas svars 63–64 grami. *Leghorn* ir

viena no senākajām un populārākajām šķirnēm. Vista vidēji gadā izdēj 280–300 olas, vidējais olas svars 55 grami. Ganāmpulkā tiek turētas baltās *Leghorn* vistas, taču vispār *Leghorn*ietes ir ne tikai baltas, bet arī ap 20 citu nokrāsu – gaiši, tumši brūnas, arī melnas. Tās labi aklimatizējas un ir izturīgas.

► 16. lpp.

Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību kartes var iegādāties internetā: makskeresanaskarte.lv.

Izplatītājs: Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, tālr. 29460886.

Foto: LLKC Preiļu birojs

Jānis pie novietnes durvīm

◀ 15. lpp.

Pirms nedēļas saimniecībā tika uzsākts jauns cikls. Pēc iepriekšējā ganāmpulka likvidācijas, kūts telpu tīrīšanas un uzlabošanas tika iepirkti 2–4 mēnešus veci jaunputni, kas drīzumā sāks dēt. Vistas sāks dēt olas 4–6 mēnešu vecumā. Saimniecībā vidējā vienas vistas dējība ir 250 olas gadā. Ja ir mazāka ražība, tad nav rentabli, jāmeklē cēloņi, kas pie vainas.

Svarīgākie priekšnoteikumi, kas jāievēro putnkopībā – teicama higiēna putnu mītnē, svaigs gaiss, kvalitatīva barība un ūdens. Saimniecībā ūdens dzirdnes ir automātiskās, barības padeve – roku darbs, bet nākotnē plānots mehanizēt arī barības padevi.

Barību gatavo pašu saimniecībā

Barību granulās gatavo pašu saimniecībā. Tiek audzēti lopbarības graudi, soja, iepērk saulespuķu spraukus, kukurūzu, minerālvielu un vitamīnu piedevas. Barībā ļoti svarīgi nodrošināt nepieciešamo olbaltumvielu daudzumu. Tiek veiktas barības analīzes, lai pārliecinātos par barības uzturvērtību. Būtiski, lai barībā netrūktu ne tikai proteīna, bet arī šķiedrvielu, tāpēc 5% pie barības tiek pievienoti ļoti kvalitatīvi siena milti, kas ir gan šķiedrvielu, gan karotīna avots un nodrošina to, ka olu dzeltenums ir izteikti dzeltenā krāsā. Ja siens ir nekvalitatīvs, piemēram, gatavots no pāraugušas zāles vai aizlijis, tad arī olu

dzeltenumi būs blāvi dzelteni, taču, kā zināms, pircēji vairāk iecienījuši olas, kurām ir koši izteikti dzeltenumi.

Vienmēr jāatceras, ka putnkopībā nav pieļaujams, ka tiek izbarota bojāta, iepeļējusi barība. Tas var izraisīt bīstamas gremošanas orgānu saslimšanas, līdz ar to mazināsies produktivitāte, smagākos gadījumos putni var nobeigties.

Saimnieki Jānis un Inga īpaši uzsver, ka galvenais ir profilakse, tad būs mazāk saslimšanu un problēmu. Profilaksei un imunitātes stiprināšanai vistām tiek izmantoti dažādi dabiski līdzekļi. Piemēram, raudene (oregano) putniem ir kā bioloģiska alternatīva antibiotikām, jo tā ir ar antibakteriālu, pretvīrusu un pret-sēnīšu iedarbību. Tāpat vistu veselības uzturēšanai tiek izēdināti arī ķiploki. Pret parazītiem barībai var nedaudz pievienot čili, kas veicina asinsriti un stiprina imunitāti. Kūts bālsināšanai un dezinfekcijai izmanto krītu, baltās sienas dod arī papildus gaišumu telpā. Dējējvistām gaisma jānodrošina tieši 14 stundas diennaktī, nav vēlams ne īsāks, ne garāks gaismas režīms. Par pakaišu materiālu saimniecībā izmanto zāģu skaidas.

Saimniecībai nav bioloģiskās saimniecības statusa, un produkcija nav sertificēta kā bioloģiski ražota, tomēr tās augsto kvalitāti saimnieki pierāda ar to, ka olas uzturā droši lieto pašu bērni. Arī stabils pieprasījums no patērētājiem ir kā kvalitātes un uzticamības garantants. Tāpēc strādāts tiek ļoti atbildīgi.

Kāpēc tieši dējējvistas?

Saimnieki uzskata, ka ola ir patēicīgs produkts. Katram produktam savs klients. To patērē gandrīz visi, un kvalitatīvai produkcijai noiets būs vienmēr. Patīk tas, ka produkts uzreiz nonāk pie patērētāja. Olām arī uzglabāšanas un realizācijas laiks salīdzinoši garāks nekā citiem dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktiem – 21 dienas laikā jārealizē, oficiālais derīguma termiņš ir 28 dienas.

Saimnieki ar jaunu sparū un atbildīgu saimniekošanu Preiļu pusē ir iekarojuši savu tirgu daļu un nodrošina klientus ar lauku vistu olām.

Inga un Jānis Vosorovi ikvienam iesaka – pirms mesties ar galvu kādas idejas realizēšanā, septiņas reizes nomērīt, izsvērt visus “par” un “pret”, un pats galvenais – nebaidīties, jo tikai darot katrs sapratīs, kas ir viņa dzīves aicinājums un sirds darbs. **LL**

Zita BRIŠKA
LLKC Preiļu konsultāciju biroja lopkopības konsultante,
tāl. 29458781,
e-pasts: zita.briska@llkc.lv

Lauku Lapa

Izdots SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” Apgāda
Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads, LV-3018
Tālrunis: 63050220
Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
“Lauku Lapas” redaktore Dace Millere
Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespiests SIA “IBC Print Baltic”
“Lauku Lapa” var abonēt Latvijas Pastā, abonēšanas indekss 1163
Cītējot un/vai pārpublicējot izdevuma “Lauku Lapa” rakstus, atsauce obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.